

Victoria 1912–1915

Victoria 1912, zoals dat weer uitkwam in de Brabantsche Voetbalbond.

Staande v.l.n. r. bestuurslid en competitieleider van de Brabantsche Voetbalbond, tevens scheidsrechter de heer Grüter, T.v.d.Stroom, Chris Bleyenbergh(doel), Manus van Kuik.

Midden: Aart van Veen, Maas Deenik en R. Ulrich.

Voor: Jilles van der Stroom, Hannes Vermeulen, Teunis van Vugt, M.Ulrich en Janus Bronk.

Naar de Westersingel

Victoria verliet aan het einde van het seizoen 1911/12 het voetbalterrein aan de overkant van de Lek om te gaan spelen op het nieuw aangelegde sportpark aan de Westersingel. Dat werd op Koninginnedag 31 augustus 1912 feestelijk geopend. We moeten ons echter niet een hedendaags sportpark voorstellen. Het was meer een grote vlakte afgebakend door slootjes en een ijzeren toegangshek. En op deze vlakte konden drie voetbalvelden worden afgebakend, die echter niet de officiële afmetingen hadden. Victoria, SDO (later Culemborg geheten), TOP (Tot Ons Plezier) en Wilhelmina waren de bespelers. SDO en TOP deelden een veld. Het was dringen geblazen. Het verhaal gaat dat het veld van Victoria een gedeeltelijke overlap had met het veld van SDO. Ze bezaten een gezamenlijke cornerhoek! Aanvankelijk was er ook geen kleed- en wasgelegenheid aanwezig

voor de spelers en ook niet voor de scheidsrechter. Verder was het sportpark niet exclusief voor de voetbalsport. Het sportpark was ook bedoeld voor het organiseren van atletiekwedstrijden, van gymnastiekuitvoeringen, van paardensport-evenementen en van landbouwtentoonstellingen.

De oude toegangspoort tot sportpark Westersingel is inmiddels verdwenen (foto uit 1983).

De opening van het sportpark aan de Westersingel was in die tijd een buitengewone gebeurtenis voor de stad. De notabelen uit de stad waren 'massaal' en in hetzelfde kostuum uitgelopen naar de Westersingel om de opening van het sportpark bij te wonen. Foto is digitaal ingekleurd. Foto beschikbaar gesteld door het Regionaal Archief Riveirenland te Tiel.

Opening sportpark

Op Koninginnedag 31 augustus 1912, toen de verjaardag van Koningin Wilhelmina, werd het sportpark aan de Westersingel feestelijk geopend. Alle notabelen van Culemborg hadden zich naar het sportpark begeven.

Er was een uitgebreide toespraak van burgemeester E.O. J.M. Baron van Hovell tot Westerflier.

De voorzitter van Culemborg en Oranje, de arts Dr. P. Versteegh, hield eveneens een toespraak.

De vice-voorzitter van de Afdeling Culemborg van de Nederlandsche Bond voor Lichamelijke Opvoeding (NBvLO), de heer G.L.D. Rink bleef met zijn toespraak niet achterwege. De NBvLO zou het beheer over sportpark gaan voeren.

De toespraken zouden tegenwoordig niet meer te pruimen zijn vanwege hun lengte en gezwollenheid. Men had ook grootse visioenen:

'Nu, in het bezit van een goed sportterrein zal eens de tijd komen dat ook onze verenigingen mededingen op de groote internationale wedstrijden...'

Koninginnedag
te CULEMBORG.
 Zaterdag 31 Augustus 1912.

PROGRAMMA :

's Voorm. 9½ uur. Vliegerwedstrijden op het Sportterrein.

's Nam. 1 uur. Optocht van alle Vereenigingen en personen, die aan de wedstrijden deelnemen en andere Vereenigingen.
 (De deelnemers zorgen een kwartier te voren aanwezig te zijn op den Oostersingel (bij het Ziekenhuis).
 Te volgen weg: Oostersingel, Zandstraat, Varkensmarkt, Markt, Oude Vischmarkt, Kattenstraat, Gailberdingerstraat, Westersingel, Sportterrein.

's Nam. 1½ uur. Aankomst Sportterrein: Defilé voor de genoodigden. Officieele opening en overdracht van het Sportterrein door den Burgemeester.

's Nam. 2 uur. Op het Sportterrein:
 Voetbalwedstrijd. Polstokhoogspringen.
 Gymnastiekuitvoering. Wedloop over 100 M.
 Worstelen. Estafetteloop.
 Gewichtheffen. Touwtrekken.

's Nam. 5½ uur. Aftocht naar de Markt.
 Prijsuitdeeling voor het Stadhuis.
 Ontbinding van den Stoet.

's Nam. 8½-10½ uur. Muziekuitvoering op de Markt.
 De leden van „Culemborg en Oranje“ en van den „Bond voor Lichamelijke Opvoeding“ hebben op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap, met hunne huisgenooten toegang tot het gereserveerde terrein.
 De toegang tot het zijterrein is voor ieder **VRIJ**.
 NB. Honden, Rijwielen en Kinderwagens worden niet op het terrein toegelaten.

Er werden op 31 augustus allerlei evenementen georganiseerd. Victoria speelde een demonstratiewedstrijd tegen een Utrechts studentenelftal en won met 3-2. Leden van Victoria deden ook mee aan de atletiekwedstrijden. De estafetteloop werd gewonnen door Victoria. Voor Victoria kwamen uit Maas Deenik, R. Ulrich, Chris Bleijenberg en J. Vermeulen. Maas Deenik legde bovendien beslag op de eerste prijs én ereprijs op het onderdeel 100 meter hardlopen (12,8 seconde).

Na afloop van alle activiteiten marcheerden de deelnemers naar het stadhuis waar de prijsuitreiking plaatsvond. Er waren vele medailles beschikbaar gesteld en andere prijzen zoals een inktstel, een tabakspot en een Japanse sigarendoos. Victoria kreeg vanwege de gewonnen voetbalwedstrijd een verguld zilveren medaille uitgereikt. Een dergelijke medaille was er ook voor de estafetteloop en de 100 meter hardlopen.

Een met de hand ingekleurde ansichtkaart van het sportpark Westersingel omstreeks 1912. Victoria in de rood-wit, verticaal gestreepte shirt.

Seizoen 1912/13

Wedstrijden

Verslagen van wedstrijden die door Victoria zijn gespeeld, hebben we kunnen halen uit de Culemborgsche en Tielsche Courant. Het is zeker niet een compleet overzicht.

Op zondag 15 september 1912 vond een wedstrijd plaats tussen Victoria en een niet nader genoemd 'combinatie-elftal'. Victoria won met 3-1. *'Wij willen niet in breede beschouwingen treden omtrent spel etc., doch willen erop wijzen dat de scheidsrechter niet optrad, zoals hij moest optreden. Ware het reglement beter gehandhaafd, het publiek, dat den wedstrijd bijwoonde was meer voldaan geweest.'*, aldus de Culemborgsche Courant.

Op zondag 29 september 1912 nam Victoria deel aan een seriewedstrijd georganiseerd door Sparta uit Tiel. Victoria bereikte de tweede plaats en ontving een zilveren medaille. Op 23 februari 1913 nam Victoria deel aan een seriewedstrijd georganiseerd door de Batouwers uit Geldermalsen. Victoria won de verliezersronde en nam een bronzen medaille in ontvangst, de zogeheten consolatieprijs (een chique woord voor troostprijs). Op 9 maart 1913 speelde Victoria een liefdadigheidswedstrijd tegen Sparta uit Tiel. De opbrengst uit entrees was ten behoeve van stakende sigarenmakers die uitgesloten waren van loon na een conflict met de werkgevers voor betere arbeidsvoorwaarden. Op 1 mei 1913 bestond Victoria vijf jaar. Dit was Hemelvaartdag. Om verschillende redenen werden de festiviteiten afgelast en gingen de door Victoria georganiseerde seriewedstrijden niet door.

Nog een foto van Victoria anno 1912. Staande geheel links Teunis van Vugt in zijn hoedanigheid van bestuurslid of elftalleider. Vijfde van links: Chris Koedam.

Competitie

Het sporttijdschrift 'De Sportkroniek' was ook het officieel orgaan van de Brabantsche Voetbalbond, maar er is nauwelijks informatie van deze bond te vinden. Het is niet bekend hoe de verenigingen in die tijd op de hoogte gesteld werden van het wedstrijdprogramma en de -resultaten. Per brief? De Brabantsche Voetbalbond was in die tijd maar klein van omvang: zo'n vijftig teams afkomstig van nog geen veertig clubs. Tweede en eventueel lagere elftallen werden naar sterkte ingedeeld tussen de eerste elftallen in.

Victoria werd, na aanmelding, voor het seizoen 1912/13 ingedeeld in de 1e klasse A van de Brabantsche Voetbalbond samen met ZBVV Zaltbommel, Theole uit Tiel en De Batouwers uit Geldermalsen. Victoria speelde overigens onder de naam C.S.C. ofwel de Culemborgsche Sport Club. Geen idee waarom.

De Batouwers bleken in de competitie 1912/13 veruit de zwakste ploeg, ze verloren alle wedstrijden. De twee overwinningen die Victoria zou boeken waren op de Batouwers.

Maar dat waren ook de enige overwinningen van Victoria in deze competitie.

Victoria was kansloos voor de titel.

Tegen Zaltbommel leed Victoria ondubbelzinnige nederlagen: 1-5 thuis en 8-2 uit. Maar Victoria, dat in Tiel al met 4-0 van Theole had verloren, zou een belangrijke, ontregelende rol spelen in de kampioensstrijd tussen Zaltbommel en Theole.

Theole was aan het einde van 1912 favoriet voor de titel na een 2-1 zege op Zaltbommel. De vlam sloeg echter in de pan toen Victoria op zondag 26 januari 1913 dit nog ongeslagen Theole ontving. Het werd een tumultueuze wedstrijd die in een 3-3 gelijkspel eindigde, zo lazen we in de Culemborgsche én Tielsche Courant.

Theole was in deze wedstrijd zichzelf niet en zag tot zijn ontsteltenis toe hoe Victoria binnen de kortst mogelijke tijd een 2-0 voorsprong nam. Eerst door een normaal doelpunt. Vervolgens door een volstrekt ten onrechte toegekende strafschop. De zwak en passief leidende scheidsrechter zag vele overtredingen over het hoofd. Theole protesteerde bij deze strafschop. Het Culemborgse publiek mengde zich in de discussie en bedreigde zelfs de spelers van Theole. De penalty werd uiteindelijk benut. Na een half uur spelen stond Victoria zelfs op 3-0 na een uitbraak van de voorhoede.

Nog vóór de rust kwam Theole echter terug tot 3-2. Het tweede Tielse doelpunt werd nog betwist door de spelers van Victoria én publiek. De bal zou eerder over de lijn zijn geweest. Daar was overigens geen sprake van. De rust kwam met een 3-2 voorsprong voor Victoria. Inmiddels was wel de politie ingeschakeld om de gemoederen tot bedaren te brengen. De tweede helft had meer weg van een 'worsteling' dan van een wedstrijd, aldus de krant. Theole hield zich amper staande tegen een 'woeste tegenhorde'. *'De scheidsrechter laat dit alles maar kalmpjes onbestraft, bang als hij blijkbaar is voor het tierende volk'*, zo meldde de krant. *'Er wordt van Victoria's zijde laag en onbesuisd gespeeld; menigmaal smakt er een Theoler neer...'*

Theole scoorde nog twee keer, maar in beide gevallen keurde de scheidsrechter de doelpunten wegens buitenspel af. Toch viel de gelijkmaker (3-3). Even later mocht Theole een hoekschip nemen. De bal werd zo zuiver ingeschoten dat de bal rechtstreeks in het doel van Victoria verdween. Maar de spelers van Victoria én het publiek eisten dat het doelpunt ongeldig werd verklaard. En dat deed de scheidsrechter dan maar. Ondanks het gooien en smijtwerk van de zijde van Victoria wist Theole opnieuw een vierde doelpunt te produceren. Maar ook dit doelpunt werd afgekeurd wegens buitenspel na een woordenstrijd met de spelers van Victoria, *het brullende publiek* en het partijdige advies van de grensrechter van Victoria. De scheidsrechter zelf had niks gezien. Het bleef zodoende 3-3.

Onder toezicht van de politie konden de spelers van Theole gelukkig relatief rustig het sportterrein verlaten. Het gelijke spel van Theole was een verliespunt met het oog op de aankomende wedstrijd van Theole tegen Zaltbommel.

De schrijver van het verslag, dat zowel in de Culemborgsche als Tielsche Courant verscheen, raadde Theole aan protest aan te tekenen bij de Brabantsche Voetbalbond. En dat gebeurde ook. Het bestuur van Theole verzocht om een onderzoek naar de onregelmatigheden. Hangende dit onderzoek moest Theole de volgende week op bezoek bij Zaltbommel. Theole ging dik onderuit bij Zaltbommel. Het werd 6-0. Maar Zaltbommel kon zich geen kampioen noemen vanwege de behandeling van het protest van Theole. De Brabantsche Voetbalbond besliste dat de wedstrijd tussen Victoria en Theole opnieuw gespeeld diende te worden. Een nieuwe mogelijkheid voor Theole om kampioen te worden. Theole zou bij winst overigens hooguit in punten gelijk kunnen komen met Zaltbommel. Maar als

Theole met minimaal vijf doelpunten verschil van Victoria zou winnen en geen doelpunt tegen zou krijgen, zou het doelmiddelde (aantal doelpunten vóór gedeeld door het aantal doelpunten tegen) doorslaggevend zijn voor het kampioenschap.

Uit een ingezonden stuk in de Tielsche Courant van 14 februari 1913 over de aanstaande wedstrijd tegen Victoria: *'Ja, Theolers! Een zwaren, een heel zwaren dag gaat gij tegemoet, dat weet gij gelukkig ook. Doch indien gij elkaar volkomen vertrouwt, **indien gij werkelijk een geheel vormt** en elke speler zich bewust is een onderdeel van dat **geheel** te vormen en dat, om tot het geheel van het succes te komen, hij zich niet persoonlijk op den voorgrond mag plaatsen, ten koste van dat **geheel**, ja dan kunnen Zondagavond de supporters juichen. Doch indien gij dit niet doet, als gij u persoonlijk op den voorgrond wilt plaatsen – een voorhoedespeler uit lust tot goajtjes fokken, een back door ballen uit haast onmogelijke standen te willen wegwerken, terwijl het beter was geweest een aanstormenden tegenstander af te houden en den bal voor den doelvrediger te laten lopen – dan zult gij niet met **voldoende** cijfers winnen, misschien verliest gij dan wel – want **onverslaanbaar** is Theole niet – ja, in dat geval verdient gij ook te verliezen. Dus nogmaals Theolers, werken, hard werken, zwoegen van het aanvangs- tot het eindsignaal. Werpt u in de worsteling, met **geestdrift**, met het doel voor oogen te **willen** en te **moeten** en ook te **kunnen**. Doet allen uw **plicht** want één kleine plichtsverzaking kan u het **kampioenschap** kosten. En daarom, Theolers geeft u Zondag tot het uiterste, het is uw **plicht** tegenover uwe vereeniging en ook uw **plicht** tegenover het heele voetballend Tiel.'*

Op 16 februari 1913 stonden Victoria en Theole weer in Culemborg tegenover elkaar. De wedstrijd werd geleid door de heer Grüter uit Tilburg, tevens de competitieleider van de Brabantsche Voetbalbond. Dank zij zijn goede optreden verliep alles naar behoren. Ook het Culemborgse publiek gedroeg zich nu goed. Theole, de veel betere ploeg, maakte vóór de rust 2-0. Na de rust ging Theole op zoek naar het minimaal benodigde aantal treffers. Acht minuten vóór tijd kwam de 4-0 tot stand. Het 'heilige' vijfde doelpunt kwam er echter niet. Theole was uitgeschakeld. Zaltbommel moest hierna nog wachten tot eind februari op een uitspraak van de Brabantsche Voetbalbond vanwege een protest van De Batouwers uit de wedstrijd tegen Zaltbommel op 13 oktober 1912! Dit protest werd afgewezen. Zaltbommel eindelijk kampioen van de 1e klasse A.

Zaltbommel zou vervolgens ook algeheel kampioen worden van de Brabantsche Bond door AVC uit Breda, kampioen van de 1e klasse B, met 4-1 en 6-3 te verslaan.

Uitslagen 1e klasse A Brabantsche Voetbalbond 1912-1913

	ZBVV Zaltbommel	Theole Tiel	Victoria Culemborg	Batouwers Geldermalsen
ZBVV Zaltbommel		6-0 (2-2-1913)	8-2 (24-11-1912)	3-1 (15-12-1912)
Theole Tiel	2-1 (8-12-1912)		4-0 (13-10-1912)	2-0 (10-11-1912)
Victoria Culemborg	1-5 (27-10-1912)	3-3 (26-1-1913) <i>overgespeeld</i> 0-4 (16-2-1913)		5-2 (20-10-1912)
Batouwers Geldermalsen	4-5 (13-10-1912)	0-7 (19-01-1913)	1-2 (3-11-1912)	

Eindstand:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pnt.	doelsaldo	doelgemiddelde
ZBVV Zaltbommel	6	5	0	1	10	28 - 10 = 18	28 : 10 = 2,80
Theole	6	5	0	1	10	19 - 7 = 12	19 : 7 = 2,71
Victoria (CSC)	6	2	0	4	4	10 - 24 = -12	10 : 24 = 0,42
Batouwers	6	0	0	6	0	8 - 24 = -16	8 : 24 = 0,33

Seizoen 1913/14

Wedstrijden

Voorafgaande aan de competitie en ook daarna speelde Victoria vriendschappelijke wedstrijden of nam ze deel aan zogeheten seriewedstrijden. Voor zondag 7 en 14 september 1913 had Wilhelmina Culemborg, ook spelend op het sportpark Westersingel, seriewedstrijden uitgeschreven. Victoria en SDO bereikten de finale nadat ze allebei met 1-0 van hun tegenstander hadden gewonnen. Van de finale is geen uitslag bekend. Mogelijk is de wedstrijd gestaakt, afgaande uit enkele, uitgebreide ingezonden stukken in de Culemborgsche Courant. Een zekere J. v.d. Eijnden, beslist een supporter van SDO, schrijft over het slechte gedrag van de spelers en supporters van Victoria. De spelers van SDO kregen *'Schup ze de beenen kapot, schup ze een breuk, etc.'* naar het hoofd geslingerd. Aan het einde van de wedstrijd wilde de Victoria-aanhang, en vooral het vrouwelijke deel, een SDO-speler te lijf gaan die een speler van Victoria ten val had gebracht. Die speler van Victoria

was lang op het veld blijven liggen en zou komedie hebben gespeeld. De schrijver had geen goed woord over voor de spelers van Victoria met uitzondering van een zekere 'Kris den linksback' (vermoedelijk Chris Koedam). Een tweede ingezonden-briefschrijver, op de hand van Victoria, stelde dat de spelers van Victoria enkele minuten vóór de wedstrijd de opdracht hadden gekregen zich netjes te gedragen na eerder opruiende woorden van de kant van SDO: *'Morgen moeten wij bloed zien.'* Op het gedrag van de spelers van Victoria was niks aan te merken geweest. En van de ten val gebrachte speler van Victoria wist hij te melden dat *'bedoelde persoon op 't oogenblik zijn werkzaamheden nog niet naar behoorden kon verrichten'*.

Aan het einde van het seizoen schreef Victoria op 21 juni 1914 zelf een seriewedstrijd uit waaraan toch ook weer SDO deelnam en voorts Velox uit Utrecht en Unitas uit Gorinchem. Er waren nu geen opwindende taferelen. Unitas won de finale en een zilveren lauwertak als hoofdprijs. Velox werd tweede en ontving een verguld zilveren medaille. Victoria en SDO wonnen als verliezers elk een bronzen medaille.

Competitie

Victoria werd in de 1e klasse B van de Brabantsche Voetbalbond ingedeeld. Het ontmoette daarin weer Theole uit Tiel en ZBVV Zaltbommel. Verder namen deel in de ten opzichte van vorig seizoen wat uitgebreidere 1e klasse: BFC uit Boxtel, BVV Nood ('Niet Ophouden Altijd Doorspelen') en Wilhelmina II uit Den Bosch.

Wilhelmina II is het tweede elftal van Wilhelmina, waarvan het eerste elftal in de Nederlandsche Voetbalbond speelde. Het was in die tijd gebruikelijk om reserve-elftallen met een Romeins cijfer aan te duiden, dus II in plaats van 2.

Aan de hand van verslagen en uitslagen in de Culemborgsche Courant, de Tielsche Courant en de Provinciale Brabantsche en 's-Hertogenbossche Courant hebben we een zo goed mogelijk beeld van deze competitie proberen te verkrijgen. De Brabantsche Voetbalbond liet het qua informatie opnieuw geheel afweten. We hebben ook niet alle uitslagen kunnen achterhalen. Victoria is onder deze naam te vinden bij de Culemborgsche Courant, maar ook als CSC Victoria, CSV Victoria, CVV Victoria of kortweg CVV. In de Tielsche Courant is het alleen CVV.

Van de wedstrijd tussen Victoria en Theole in Tiel hebben we een verslag gevonden.

Op 14 oktober 1913 won Theole thuis maar moeizaam met 1-0. Het Tielse doelpunt viel al na één minuut spelen, maar daar bleef het bij. De in Culemborg gespeelde wedstrijd tegen Theole werd door Victoria met 0-2 verloren. Er is geen verslag van.

Ook al hebben we van Victoria niet alle uitslagen te pakken gekregen, duidelijk is wel dat Victoria ook dit seizoen geen rol van betekenis speelde. De strijd om het kampioenschap ging uitsluitend tussen Theole en ZBVV Zaltbommel.

Zaltbommel bleef lange tijd favoriet voor de titel na de 1-0 winst op Theole op 25 november 1913. Maar op 13 januari 1914 sloeg Theole terug. Het won in Tiel met 2-1 op een keihard bevroren veld. Zaltbommel protesteerde tegen de uitslag, maar voorlopig stonden Theole en Zaltbommel gelijk bovenaan.

Op 10 februari 1914 boekte Theole een reglementaire 10-0 overwinning op Wilhelmina II, dat onvoldoende spelers op de been kon brengen. Mogelijk dat Wilhelmina II zich hierna uit de competitie heeft teruggetrokken.

De strijd tussen de beide titelkandidaten ging verder. Op 9 maart 1914 werd het protest van Zaltbommel tegen Theole afgewezen. Het was echter een domper voor Theole toen het op 5 april 1914, thuis nog wel, met 1-4 klopt van BVV Nood. Zaltbommel al in kampioenssferen. Maar enkele weken later verklaarde de competitieleider van de Brabantsche Voetbalbond de wedstrijd ongeldig vanwege een reglementaire overtreding (welke is niet bekend). In ieder geval moest de wedstrijd worden overgespeeld. Dat gebeurde op 17 mei 1914 en nu won Theole met 5-1. Zaltbommel had nog één wedstrijd tegoed en kon op 24 mei 1914 bij winst op BVV Nood in punten gelijk komen met Theole. Maar dan zou het doelgemiddelde uit de competitie de beslissing brengen. Dat was 36-6 voor Theole na tien wedstrijden en van Zaltbommel 31-12 na negen wedstrijden. Dat van Theole was zoveel beter dat Zaltbommel besloot niet meer tegen BVV Nood te spelen en de overwinning aan de Bosschenaren te schenken. Hoe dat reglementair is opgelost is niet bekend.

Uitslagen 1e klasse B Brabantsche Voetbalbond 1913-14

	Victoria Culemborg	BFC Boxtel	BVV Noad Den Bosch	Theole Tiel	Wilhelmina II Den Bosch	ZBVV Zaltbommel
Victoria Culemborg		uitslag onbekend datum onbekend	uitslag onbekend (7-12-1913)	0-2 (19-2-1914)	0-5 (13-11-1913)	0-1 (10-2-1914)
BFC Boxtel	uitslag onbekend datum onbekend		1-0 (16-12-1913)	1-7 (8-3-1914)	uitslag onbekend datum onbekend	2-8 (19-10-1913)
BVV Noad Den Bosch	2-0 (25-11-1913)	4-1 (12-11-1913)		uitslag onbekend datum onbekend	1-2 datum onbekend	1-4 datum onbekend
Theole Tiel	1-0 (14-10-1913)	4-1 (18-11-1913)	1-4 (5-4-14) ongeldig verklaard: overgespeeld 5-1 (17-5-14)		10 – 0 (10-2-1914) wegens niet opkomen Wilhelmina II	2-1 (11-1-1914) protest Zaltbommel afgewezen (d.d. 9-3-2014)
Wilhelmina II Den Bosch	0-2 (27-11-1913)	5-0 (28-10-1913)	1-2 (5-1-1914)	0-3 (16-12 -1914)		1-3 (18-11-1913)
ZBVV Zaltbommel	3-1 (6-11-1913)	5-4 (15-2-1914)	gewonnen gegeven door Zaltbommel (24-5-1914)	1-0 (25-11-1913)	5-1 (21-12-1913)	

Eindstand*:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	pnt.	doelsaldo	doelgemiddelde
Theole	10	9	0	1	18	36 - 6 = 30	36 : 6 = 6
ZBVV Zaltbommel	9	8	0	1	16	31 - 12 = 19	31: 12 = 2,58

* Van de overige elftallen is geen eindstand te geven door het ontbreken van een aantal wedstrijduitslagen.

Tweede elftal

Het tweede elftal van Victoria, Victoria II, ging ook de competitie van de Brabantsche Voetbalbond in. Het werd ingedeeld in de tweede klasse B.

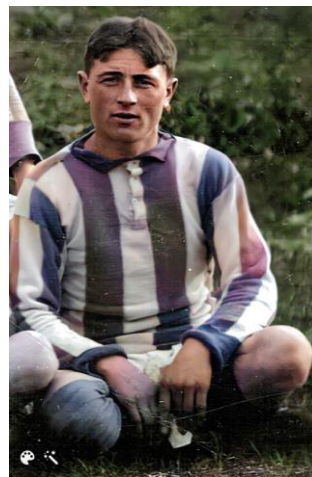
Tegenstanders waren Theole II uit Tiel, De Batouwers uit Geldermalsen, Sparta uit Zaltbommel, Vitesse uit Zaltbommel en het Culemborgse Wilhelmina. Eerste elftallen en reserve-elftallen speelden door elkaar. Dat was in deze jaren nog gebruikelijk. Wedstrijden van reserve-elftallen werden in de krant vaak net zo serieus en uitgebreid behandeld als van eerste elftallen.

Op de foto staan H.Jansen, Coen de Jong, Nico van der Stroom, Jilles van der Stroom, Manus van Kuik, J. Blommestein, Jo van Kuik, Theo Groen, Thomas van der Stroom, Teunis Terwoerd en Bart Wijnands.

Het Brabantsche elftal

De Brabantsche Voetbalbond selecteerde spelers uit de eigen competities om tot de samenstelling van het Brabantsche elftal te komen. Op 22 maart 1914 speelden twee 'proefelftallen' tegen elkaar op het Sportpark Westersingel. Daarbij waren ook Teunis van Vugt, Chris Bleijenberg en Janus Bronk van Victoria uitgenodigd. Hierna kwam de bond tot de definitieve samenstelling. In het definitieve Brabantsche elftal werd Janus Bronk opgenomen. Dit elftal zou in de maand mei 1914 in Zwolle tegen andere 'federatie-elftallen' spelen om de zogeheten 'Begeerkrans'.

Janus Bronk

Seizoen 1914/15

De Eerste Wereldoorlog

Er waren al jaren grote politieke spanningen in Europa. Die kwamen in 1914 tot uitbarsting. Op 28 juni 1914 werden kroonprins Ferdinand van Oostenrijk-Hongarije en zijn vrouw in Sarajevo, de hoofdstad van Bosnië-Herzegovina, vermoord door een uit Servië afkomstige extremist. De moord was de welbekende 'lont in het kruitvat'. Een maand later, vanaf 28 juli 1914 verklaarden landen elkaar over en weer de oorlog. Hoofdrolspelers Duitsland en bondgenoten aan de ene kant, Engeland, Frankrijk en Rusland aan de 'geallieerde' kant. Het was een vooral Europese oorlog. Pas in 1917 werden de Verenigde Staten in de oorlog betrokken. Nederland hield zich afzijdig of neutraal. Wel werden vanaf 31 juli 1914 200 000 jonge Nederlanders opgeroepen voor militaire dienst, de mobilisatie.

Noodcompetities voetbal

In deze tijd waren clubs bij het spelen van uitwedstrijden vooral aangewezen op vervoer per trein (en anders de fiets). Maar het openbare treinvervoer werd sterk beperkt vanwege militaire doeleinden. Veel voor de militaire dienst opgeroepen jongemannen werden voorts gelegd in kazernes en onderkomens ver van de eigen woonplaats. Hierdoor zouden voetbalelftallen vaak zeer onvolledig kunnen uitkomen in competitiewedstrijden. De Nederlandsche voetbalbond NVB en ook de aan de NVB verbonden regionale voetbalbonden besloten daarom tot de instelling van een noodcompetitie.

Hoofdpunten van de regeling voor de noodcompetitie waren:

- geen kampioenschap of degradatie;

- deelnemende clubs/elftallen worden ingedeeld naar spelkwaliteit én bovendien zodanig dat het reizen tot een minimum beperkt wordt;
- aan de noodcompetitie mogen militaire elftallen deelnemen; de militairen moeten wel gelegd zijn in dezelfde of een aanliggende gemeente;
- verenigingen mogen gebruik maken van militairen die vóór de aanvang van de noodcompetitie lid van een andere club waren;
- 25% van de entreegelden moet via de NVB worden afgedragen aan het Nationaal Steuncomité dat op 10 augustus 1914 was opgericht voor maatschappelijke ondersteuning door overheid en particulieren. Aanvankelijk was de 25% afdracht verplicht. Na protest van verenigingen was sprake van een afdracht naar draagkracht. Uiteindelijk legden alle voetbalclubs bij elkaar 7000 gulden in. Geen succes.

Wat de Brabantsche Voetbalbond betreft, is bekend dat zo'n veertig procent van de elftallen niet in staat was in de noodcompetitie uit te komen. Te veel spelers waren vanwege militaire dienst niet beschikbaar. Victoria zou door de mobilisatie ook heel veel spelers moeten missen. Die konden vaak toch spelen door vergoeding van reiskosten. Dat kon de krappe kas van Victoria niet opbrengen. Gelukkig kon een aantal leden, niet in militaire dienst zijnde, financieel bijspringen.

Indeling Victoria

Victoria werd ingedeeld in de 1e klasse A van de Brabantsche Voetbalbond samen met BFC uit Boxtel, BVV Noad uit Den Bosch, Noad en Advendo uit Tilburg. De afkorting van Noad is hiervóór uitgelegd. Victoria speelde dit seizoen dus tegen twee clubs die allebei de naam Noad droegen. Advendo is de afkorting voor Aangenaam Door Vermaak En Nuttig Door Ontspanning.

Competitieresultaten

We hebben lang niet alle competitieresultaten boven water gekregen. Bij het zoeken naar uitslagen en verslagen waren we aangewezen op de Culemborgsche Courant (voor Vriendenschaar), de Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche Courant en daaraan verwante kranten (voor BVV Noad) en de Tilburgsche Courant en daaraan verwante kranten (voor Noad, Advendo en BFC). Die berichtten lang niet over alle gespeelde wedstrijden. Dat kan ermee te maken hebben dat de noodcompetitie zonder kampioenschappen door de deelnemende clubs en ook door de kranten minder serieus genomen werd. De Brabantsche Voetbalbond liet zelf niks of nauwelijks van zich horen via de sporttijdschriften De Sportkroniek en/of Het Sportblad. Voort is het archief van de Brabantsche Voetbalbond slechts ten dele bewaard gebleven, zodat het vermoedelijk niet tot de mogelijkheden behoort om alsnog meer uitslagen te vinden dan die we hebben opgediept. Tenslotte waren er problemen voor het (jonge) bestuur van de Brabantsche Voetbalbond, want twee bestuursleden moesten vanwege de mobilisatie in militaire dienst.

De strijd om het (informele) kampioenschap zou gaan tussen Noad uit Tilburg en Victoria. Aan het begin van het seizoen had Victoria al eens met 5-2

gewonnen van Noad. Een lelijke misstap van Victoria was de 1-0 nederlaag in Tilburg tegen Advendo op 10 januari 1915. Thuis bleef Victoria tot 28 februari 1915 ongeslagen. Maar toen kwam Noad weer op bezoek. Op een door regen spekglad kleiachtig veld won Noad met 3-1 van Victoria.

Victoria moest in deze dubbele competitie nog twee keer bij Noad op spelen. De wedstrijd op 11 april 1915 zou waarschijnlijk de doorslag gaan geven voor de eerste plaats. Na tien minuten spelen kreeg Noad een strafschop toegewezen. Die werd benut. Vijf minuten later een tweede strafschop voor Noad. Victoria was het hier niet mee eens. De spelers van Victoria liepen uit protest van het veld.

De Tilburgsche Courant veronderstelde dat dit zou uitmonden in een reglementaire 6-0 nederlaag voor Victoria. Informatie over de afloop hebben we hierover niet gevonden. Wel weten we dat Victoria een week later zelf een reglementaire 10-0 zege op BFC boekte doordat de Boxtelse ploeg niet kwam opdagen in Culemborg.

De beslissing over het kampioenschap viel op zondag 25 april 1915. Victoria moest winnen en Noad had genoeg aan een gelijkspel. Noad zegevierde echter met 2-0. Na een kwartier spelen nam Noad met 1-0 de leiding. Vervolgens miste Victoria een strafschop. Rust 1-0. Halverwege de tweede helft scoorde Noad nog eens. Het kampioenschap was binnen. Victoria beëindigde de competitie op de tweede plaats.

Uitslagen 1e klasse A Brabantsche Voetbalbond 1914-15

	Victoria Culemborg	BFC Boxtel	BVV Noad Den Bosch	Noad Tilburg	Advendo Tilburg
Victoria Culemborg		1)uitslag onbekend (datum onbekend) 2)10-0 w.n.o. BFC (18-04-1915)	2-0 (21-2-1915)	5-2 (22-11-1914) 1-3 (28-2-1915)	geen informatie gevonden
BFC Boxtel	2-4 14-3-1915) 0-1 (28-3-1915)		geen informatie gevonden	2-3 (24-1-1915) 1-4 (21-2-1915)	geen informatie gevonden
BVV Noad Den Bosch	1)uitslag onbekend (8-11-1914) 2)uitslag onbekend (datum onbekend)	geen informatie gevonden		4-3 (6-12-1914) 1-2 (28-3-1915)	geen informatie gevonden
Noad Tilburg	gestaakt bij 1-0 (11-4-1915) 2-0 (25-4-1915)	3-0 (8-11-1914) 2-0 (7-3-1915)	1-1 (3-1-1915) 4-2 (14-3-1915)		uitslag onbekend (15-11-1914) 6-1 (17-1-1915)
Advendo Tilburg	1-0 (10-1-1915)	geen informatie gevonden	geen informatie gevonden	geen informatie gevonden	

Victoria naar de NVB

De noodcompetitie zou geen kampioenen opleveren. En ook zou er geen sprake zijn van promotie of degradatie. Toch promoveerden verscheidene clubs naar de derde klasse van de Nederlandsche Voetbalbond. Dat was in die tijd de laagste klasse binnen de NVB. Kampioen Noad uit Tilburg speelde, ondanks de behaalde eerste plaats in 1915, ook in het seizoen 1915/16 in de Brabantse Voetbalbond. Victoria daarentegen, tweede in de voorbije competitie, werd daarentegen wél tot de Nederlandsche Voetbalbond toegelaten d.w.z. in district West. Waarom Victoria wél en Noad niet tot de NVB werd toegelaten, valt niet te achterhalen. Mogelijk dat de scheiding in districten ermee te maken heeft. Noad zou in district Zuid moeten uitkomen.

In de Officieele Mededelingen van de NVB van 17 augustus 1915 is opgenomen dat Victoria is toegelaten is tot de NVB. Maar Victoria kreeg meteen te horen dat ze wel verplicht was tot naamswijziging. Er speelde al een Victoria, uit Hilversum, binnen de NVB. In 1912 had de voetbalbond reeds besloten dat er geen clubs met dezelfde naam in de NVB mochten spelen. Dit om verwarring te voorkomen. Zoals gezegd kwamen er in de vroege jaren veel clubs met dezelfde naam voor. Clubs met zo'n naam die toegelaten waren tot de NVB plakten bijvoorbeeld het jaar van oprichting achter de clubnaam om zo onderscheid te maken. Maar voor een club met de naam Victoria was dit, gezien de vele Victoria's, onbegonnen werk.

In de Officieele Mededeling van de NVB van 7 september 1915 werd de competitie-indeling voor het nieuwe seizoen 1915/16 bekend gemaakt. Victoria werd ingedeeld in de derde klasse H district West. De clubnaam was op dat moment nog niet gewijzigd.

Veertien dagen later, 21 september 1915, staat in de Officieel Mededelingen dat naamswijziging heeft plaatsgevonden en dat de vereniging gaat spelen onder de naam Vriendenschaar. Aan Vriendenschaar wordt een registratienummer toegekend 35-1915. Dat betekent dat de naam is terug te vinden in de 35e editie van de Officieele Mededelingen uit 1915. Elke tot de NVB toegelaten vereniging had een dergelijk registratienummer.

Een probleem dat nog opgelost moest worden, waren de door de NVB vereiste, officiële afmetingen van het voetbalveld. In 1915 lagen op het sportpark Westersingel nog twee voetbalvelden resp. in gebruik door Victoria en SDO. Het derde veld, ooit in gebruik geweest door Wilhelmina, was opgeofferd aan een tennisbaan. De overgebleven twee voetbalvelden hadden niet de officiële afmetingen. Victoria/Vriendenschaar en SDO kwamen niet tot een oplossing. Vriendenschaar kreeg nog twee jaar dispensatie van de NVB. Daarna loste het probleem zich 'vanzelf' op toen SDO vanwege huurachterstand het sportpark moest verlaten. De velden van Vriendenschaar en SDO werden samengevoegd tot één veld met de vereiste afmetingen.

Dan rest de vraag hoe onze vereniging op de naam Vriendenschaar is gekomen. Dat is nergens vastgelegd, althans niet in geschreven stukken die we bezitten. De naam Vriendenschaar was al wel in onze omgeving bekend. In Tiel had de club Vriendenschaar bestaan en Victoria heeft er tegen gespeeld. Het Tielse Vriendenschaar werd in januari 1912 opgeheven. Mogelijk heeft in de zomer van 1915 iemand uit het toenmalige bestuur van Victoria bedacht dat de naam Vriendenschaar goed gebruikt zou kunnen worden ter vervanging van de naam Victoria. Er was ook niet veel tijd om over de naamsverandering na te denken.

Deze veronderstelling, door déze schrijver al in het jubileumboekje van Vriendenschaar van mei 1988 geuit, werd opgepikt door Ton Ego, de auteur van het boekwerk 'Voetbal Verenigingsnamen Verklaard' (verschenen in mei 2007), blz. 202. In de Databank Sport, een wetenschappelijk onderzoeksproject uit de periode 2006-2011 van het Huygens Instituut voor Geschiedenis, onderdeel van de Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen (KNAW), is het boekwerk van Ton Ego als bronmateriaal gebruikt (afkorting VVV). En daardoor lezen we in de Databank Sport, over het ontstaan van sportclubs tot aan 1940, bij de verenigingsnaam Vriendenschaar Culemborg: '*Genoemd naar een verdwenen voetbalclub uit Tiel, VVV, p.202.*'

Met ingang van het seizoen 1915/16 ging Vriendenschaar ook spelen in geel-wit gestreepte shirts, terwijl voordien rood-wit de clubkleuren waren. In 1920 stapte Vriendenschaar over naar de clubkleuren blauw-zwart, zoals dat heden ten dage nog steeds het geval is.

Hans Jobse, december 2020

